

Contribució a la Flora Balear

V

PLANTES DELS VOLTANTS D'ARTÀ I CAPDEPERA

per

LLORENS GARCÍAS FONT

Tant com vaig trescant la nostra comarca, s'arrelà més en mi, el convenciment de que es una de les més privilegiades de Mallorca, botànicament parlant, perquè, sempre que torno a passar pels llocs explorats en anys anteriors, plantes noves venen a enriquir el meu herbari, i no és sols l'època diferent en que floreixen la causa d'aquestes agradables sorpreses, sinó que també n'és causa, la falta de temps disponible que ha fet que les meves exploracions fossin defectuoses, com a fetes depressa.

Al partir i recórrer el nostre terme, petit com el de tots els pobles, poc més, poc manco, un sempre cau en els mateixos llocs visitats en anys anteriors, amb més atractius, quant més un coneix els seus recons, i així en les meves passetjades vaig tornar algunes vegades a Sa Torre de Canyamel i a S'Eretat, lloc on se troben obertes en la penya brava del Cap Vermell com immensa boca d'animal monstruós, les famoses coves d'Artà.

Com un alberc titànic, al flanc d'aquell penyal
se veyia horrenda arcada, qu'oberta, pareixia
la gola d'algun monstre que un riu engoliria.

I ja podeu pensar, en els mesos d'estiu, quines suades pegava per recórrer els deu kilòmetres que d'allà ens separa, amb un temps relativament curt (els capvespres); però aquells camps, aquells ermassos, aquells sementers i llocs herbosos regats amb la meua suor no foren ingrats, i proporcionant a les meves recerques espècies interessants,

m'omplien de satisfacció, i un dia a Son Assopa el *Podospermum laciniatum*, var. *subulatum* D. C. no citat per B. i C. venia a ocupar el seu lloc en el meu herbari, i la *Neslia paniculata* Desv. rara també, però més abundant que l'anterior dins els sementers de Son Assopa i San Primé, junt amb les *Anchusa undulata* L. i *angustifolia* L., *Bifora testiculata* D. C., *Sonchus asper* L., *Vicia peregrina* L. i una *Salvia* que no he pogut referir a cap de les espècies descrites en mes flores i l'*Iris Florentina* d'abaix de les cases de Son Ribot, passaven també a augmentar la meva col·lecció.

I seguint més avall per les vores del camí dins S'Eretat, un dia que anàrem d'excursió amb els nins de l'escola pública que regeix mon benivolgut amic el notable folklorista N'Andreu Ferrer, vaig trobar amb la natural satisfacció una planteta grassa, que resultà el *Thesium humile* Vahl., de la qual alguns nins, dels majorets, me'n colliren amb abundància i també l'*Agylops ventricosa* Tausch., mesclat amb *Æ. ovata* L., *Brachypodiums*, etc.; a Na Nyana. *Astragalus hamosus* L., *Hyoseris scabra* L., abundants, i *Ononis mitissima* L., que no més tenia de les muntanyes de S'Ermita. A l'Estany de Canyamel el *Cladium mariscus* R. Br. abundant, i el *Cyperus Schoenoides* Gris., a l'arenal, de quin lloc fou citat per Marés; i per fi a Càn Simoneta trobí el *Linum angustifolium* L., amb el descobriment del qual queda Sa Torre el lloc predilecte dels *Linums*, ja que ademés dels *gallicum* L., i *strictum* L., és l'única banda aon he trobat el *maritimum* L.

A Son Favá, també del terme de Capdepera, vaig recollir la *Vicia disperma* Gr. Godr., citada de Menorca per B. i C. i a les dunes de Sa Mesquida, vaig collir el *Myosotis gracillima* Losc. et Pard. raríssim a Mall.

Al arribar a casa, cansat de les caminades del dia, els cuidados d'una esposa carinyosa i el truí i carícies dels infants, donaven sosec an el meu cos i omplien d'alegria el meu esperit; però, el goig que un experimenta al veure coronats per l'èxit els seus treballs, no pot ésser mai un plaer qui mos satisfaci indefinidament, i així, un dia, el bon Déu, el mateix qui en l'estudi de la Naturalesa mos dona matèria per enlairarnos i distreuerarnos de les misèries d'aquest món, volgué privarme d'aquells cuidados, i la mort traïdora me robà la qui durant sis anys, no mes, havia compartit amb mi les penes i plers d'aquesta vida... (A. C. S.)

Queda molt per espigolar encare dins aquest sementer, feina, de la qual, si Déu me dona vida, no quedaré associat fins que l'hagi acabada.

LLISTA DE LES ESPÈCIES

1. *Ranunculus Boudottii* v. *submersus*, G. Godr.—En la síquia del Molí d'En Terrasó, 2-V-1917.
2. *Ranun. fluitans*, Lamk.—Abundant pels torrents formant hermoses catifes blanques, 10-II-1918.
3. *Adonis estivalis* v. *flava*, Vill.—Sa Torre de Canyamel.
4. *Sysimbrium Irio*, L.—Voltants de Capdepera, camí de S. Jaumell, 7-V 1917.
5. *Diplotaxis muralis*, D. C.—N. v. Ravanissa, rara a Son Favà, 1-V-1917.
6. *Neslia paniculata*, Desv.—Abunda en els sementers de Son Assopa, S. Primé i segurament per les terres veinades, IV-1918.
7. *Helianthemum guttatum*, Mill. Rassa *H. Milleri genuinum*, Wk.—A n'el Pinar de Son Jaumell, 7-V-1917.
8. *Helianthemum guttatum*, Mill. Rassa *H. Milleri* β *eriocaulon*, Wk.—Junt amb l'anterior.
9. *Linum angustifolium*, L.—N. v. Lli bort. A Càn Simoneta 6-V-18. Rara.
10. *Linum usitatissimum*, L.—N. v. Llí. Es planta cultivada en petites quantitats a Artà, amb bastanta a So'n Servera, aprofitant-se la fibra, i la llevor; la fibra l'arretglen els mateixos pagesos fins a convertir-lo en fil, que fan teixir an els teixidors del poble, i la llevor se ven per sembrar i per exportar.
11. *Lavatera arborea*, L.—N. v. Vaumera. Cultivada i subspontània, V-1918.
12. *Spartium junceum*, L.—Cultivada en el jardí de Càn Simoneta, 6-V-18. D'aquesta planta en vaig fer una confusió en més anteriors contribucions, avui, fora dubte, la puc citar, si bé cultivada.
13. *Astragalus hamosus*, L. — 2 V-1918. Voltant les cases de Na Nyana.
14. *Astragalus Poterium*, Vahl. Symb. —V-1918. Montanyes d'Artà i Capdepera, N. v. Erissó.
15. *Vicia angustifolia*, Roth. var. *Forsteri*.—N. v. Vessa borda, 25-IV-1918, a Sa Torre. Citada de Men. per Bianor.
16. *Vicia angustifolia*, Roth. var.?—Com l'anterior.

17. *Vicia disperma*, D. C.—N. v. Vessó. A So'n Fava, 1-V-1917, no citada de Mall. per Barc. però si de Menorca.
18. *Vicia peregrina*, L. N. v. Vessa borda. Bastant freqüent dins els camps conreuats de la banda de Llevant, 19-IV-1918, a So'n Primé, a So'n Balen.
19. *Coronilla glauca*, L.—Cultivada a n'el Jardí de Càn Simone-ta, 6 V-1918 i a So'n Sureda.
20. *Callitriche stagnalis*, Scop.—En totes les síquies dels molins d'aigua i en molts de torrents, IV-1918.
21. *Sedum rubens*, L.—En els marges i parets del camí d'Es Recó, 17-V-1918.
22. *Orlaya platycarpus*, Koch.—N. v. Carretons. Entre els sembrats, ab., 19-IV-1918.
23. *Bifora testiculata*, D. C.—Entre els sembrats, 19-IV-1818.
24. *Brignolia pastinacæfolia*, Bert.—N. v. Estaca-rossins. Entre els sembrats ab., VI-1918.
25. *Vaillantia muralis*, L.—Sa Torre, 5-V-1917.
26. *Valerianella microcarpa*, Lois.—So'n Morey entre els sembrats, 11 V-17.
27. *Phagnalon saxatile*, Cass.—Penyals i garrigons, 26-VI-1918.
28. *Coniza ambigua*, D. C.—Camins i camps incults, VII-1918.
29. *Bellis sylvestris*, Cyr.—Camps incults, XII-1918 ab.
30. *Achillea ageratum*, L.—Camps, camins i torrenteres. N. v. Alè de bou.
31. *Filago spatulata*, Presl.—Camps secs e incults, 7-V-1917, a So'n Jaumell.
32. *Evax pigmaea*, Pers.—Com l'anterior, dins les garrigues.
33. *Silybum Marianum*, Gaerut.—Voltans de Sa Torre.
34. *Cirsium crinitum*, Boiss.—Ab. pels camps i torrenteres, VI-1918.
35. *Cirsium arvense*, Scop.—N. v. calsines. Abundantíssim pels camps conreuats.
36. *Centaurea Calcitrapa*, L.—N. v. Floravia, Cort estrellat. Ab. pels camins i camps, VI-1918.
37. *Centaurea aspera*, L.—Establiments de Sa Torre vora el torrent, 15-V-1918.
38. *Kentrophyllum cæruleum*, G. G.—V-1918, Molinet, Pas de Sa Torre.
39. *Hedynois polimorfa*, D. C. ò *ragadioloides*, Wilk.—Vores dels camps conreuats, llocs herbosos, 17-V-18.

40. *Hyoseris radiata*, L.—N. v. Caixal de vella; vores dels camps i camins, 17-IV-18.
41. *Hyoseris scabra*, L.—Ab a Na Nyana, 2-V-18. Es planta rara.
42. *Seriola Aetnensis*, L.—Ab. en les vores dels camps i camins, VI-18.
43. *Thrinchia tuberosa*, D. C.—Vores dels camps i garrigues, XI-1917.
44. *Helminthia echioides*, Gaertn.—Siquies, torrents, llocs humits, VII-18.
45. *Urospermum Dalechampii*, Desf.—Ab. per les vores dels camps i camins, IV-18. N. v. Morro de porc
46. *Urospermum picroides*, D. C.—Abunda pels camps conreuats, entre els sembrats, 7-V-18.
47. *Podospermum laciniatum*, D. C.—A na Nyana, en els sementers de Sa Torre, 15-V-1918.
48. *Podospermum laciniatum*, D. C. var. *subulatum*, D. C.—Una vegada a So'n Assopa, 9-V-18. No citada per Barceló.
49. *Sonchus asper*, L.—N. v. Allitsó bort. Dins els sementers de Sa Torre, So'n Primé, 17-IV-18. Rara.
50. *Picridium vulgare*, Desf.—N. v. Cascúnia, 3-V-17, vores dels camins i camps, pels marges i per les roques.
51. *Picridium Tingitanum*, Desf.—Arenal de Sa Torre, 15-V-18.
52. *Aetheorrhiza bulbosa*, Cass.—N. v. Lleganyova. Arenals, prats, vores de marges humits, IV-18.
53. *Crepis taraxacifolia*, Thuil.—Camps i llocs herbosos. Sa Torre. 6-V-18.
54. *Crepis Triassi*, Comb.—Ab. pels penyals de les muntanyes, 26-V-1918.
55. *Vicentoxicum officinale*, Moench.—En el cap de Pera vora el faru, 26-V-17. Rara.
56. *Anchusa undulata*, L.—Dins els sembrats a So'n Primé i Terres veinades, 19-IV-18.
57. *Anchusa angustifolia*, L.—Mesclada amb l'anterior N. v. de les dues, Llengó de bou.
58. *Myosotis gracillima*, Loscos et Pardo.—En l'arenal de Sa Mesquida, 6-V-16. Rara.
59. *Solanum Dulcamara*, L.—En el torrent vora la carretera de Capdepera, en el molí de s'alzina, VII-18
60. *Veronica arvensis*, L.—Ab. en els camps conreuats, 2-V-17.

61. *Lavandula dentata*, L.—Cultivada a Càn Simoneta, 6-V-18.
62. *Micromeria nervosa*, Beuth.—Terres de grava, garrigues, 27-V-15, Molinet.
63. *Calamintha officinalis*, Mocuch.—Ab., XI-15.
64. *Salvia* sp?—A dins els sembrats de S. Primé, 19-IV-18.
65. *Plantago albicans*, L.—Sementers de S'Eretat, V-18.
66. *Amarantus Blitum*, L.—N. v. Blet, 12-X-17. Hort d'En Salat.
67. *Atriplex hastata*, L.—N. v. Blet. Llocs humits, IX-16, síquia de Na Pineda.
68. *Chenopodium album*, L. var. *viride*, L.—N. Blet, 12-X-17, Hort d'En Salat. No citada per Barceló.
69. *Thesium humile*, Vahl.—Cami de les Coves d'Artà, 2-V-18, citada per Bianor.
70. *Cytinus hipocistis*, L.—N. v. Margalides, Son Fava, 1-V-17, Sa Torre, V-18. Se menjen i el seu gust es dolç.
71. *Parietaria diffusa*, Miet K.—N. v. Morella roquera. A Sa Font, 1-V-16.
72. *Juniperus Phenicea*, L.—26-IV-17; N. v. Sibina. La Guya Faru, de Capdepera. Rara.
73. *Alisma ranunculoides*, L.—Torrent de S. Catiu, VII 1918. Citada de Menorca per Barc.
74. *Ornithogalum arabicum*, L.—S. Salvador, 8-V-18.
75. *Iris sicula*, Todar.—Pujols aspres, Badey, Molí d'En Morey, Hort d'En Salat. N. v. Lliriblaui.
76. *Iris Florentina*, L.—N. v. Lliri blanc. So'n Ribot, 26-IV-1918.
77. *Narcissus radiatus*, Red.—Rara, no vista per Barc. Penyals del cap de Pera, vora el Faru, 26-V-17.
78. *Potamogeton nataus*, L.—Siquies i torrents, 19-V-16.
79. *Zanichellia palustris*, L.—Siquia del Molinet, 17-IV-18.
80. *Thypha latifolia*, L.—N. v. Bova. En els gorcs dels torrents i a l'estany de Canyamel, la fulla s'emplea un cop seca, per cordar, fer assientos de les cadires.
81. *Cyperus olivaris*, Targ —N. v. Junsà. Ab. pels prats, éssent una mala herba pels conreuadors, 28-IX-17.
82. *Cyperus longus*, L.—Ab. pels torrents i siquies, VI-18.
83. *Cyperus Schoenoides*, Griseb.—Arenal de Sa Torre, 6-V-18, espècie molt rara.
84. *Cladium mariscus*, R. Br.—Ab. en l'estany de Canyamel, VII-18.
85. *Scirpus lacustris*, L.—Junt amb l'anterior.

86. *Scirpus maritimus*, L.—Vores de l'estany.
87. *Scirpus*, sp?—A l'estany.
88. *Carex distans*, L.—Canyamel, 2-V-18, i demés llocs humits.
89. *Carex serrulata*, Biv.—Citada de Menorca per Barceló, junt amb l'anterior.
90. *Carex glauca*?—Vores de camins i camps, 19-IV-18.
91. *Phalaris minor*, Retz.—N. v. Escayola. Entre els sembrats, 5-V-18.
92. *Phalaris nodosa*, L.—N. v. Escayola. An els llocs humits dins els sementers de Sa Torre, 5-V-18, no citada per Barceló.
93. *Phalaris*, sp?—A les vores del camí de Càn Simoneta, 6-V-18.
94. *Panicum repens*, L.—N. v. Fenás. Vores humides de parets i síquies, 12-X-17.
95. *Cynodon dactylon*, Pers.—N. v. Gram. Ab. pels camps conreuats, IX-17.
96. *Andropogon hirtum*, L.—N. v. Fenás, V-18.
97. *Sorghum Halepense*, Pers.—Canyamel, VIII-16.
98. *Arundo donax*, L.—N. v. Canya. Vores dels torrens i síquies, X-17.
99. *Lagurus ovatus*, L.—Arenal de Sa Mesquida, 7-V-17.
100. *Stipa tortilis*, Desf.—Vores dels camins a Càn Canals, 20-V-18.
101. *Stipa juncea*, L.—N. v. Fenás, per les garrigues i terres de grava. 20-V-18.
102. *Avena sativa*, L.—N. v. Sivada.
103. *Avena sterilis*, L.—N. v. Cugula. Entre els sembrats, V-18.
104. *Avena fatua*, L.—N. v. Cugula sauvatge. Camps incults, V-18.
105. *Eragrostis megastachya*, LK.—Terres de prat, 28-IX-17.
106. *Briza maxima*, L.—Garrigues, terres de grava, 15-V-16.
107. *Briza minor*, L.—Prats, V-18, Na Vergunya, N'Argonyana. Rara.
108. *Hordeum murinum*, L.—Vores dels camins i camps incults, llocs herbosos, V-18.
109. *Hordeum rubens*, Wilk.—Mesclat amb l'anterior.
110. *Aegilops ventricosa*, Tausch.—Vores dels camins i garrigues, 15-V-18, Sa Torre, S'Eretat.

111. *Brachypodium pinnatum*, P. B.—N. v. Fenás, VI-18, vores humides de Na Vergunya.
112. *Brachypodium ramosum*, R. S.—N. v. Fenás. Ab. en els pujols i garrigues.
113. *Brachypodium distachyum*, P. B.—Hort d'En Salat en el marge de la síquia, 21-V-18.
114. *Lolium temulentum*, L.—N. v. Juy. Ab. entre els sembrats, V-18.
115. *Equisetum limosum*, L.—Na Vergunya, 4-VI 15.

Artà, març de 1919.
